کۆتایی ئەزمونێک بە ڕیسوایی..
عوسمانی حاجی مارف

بەبڕیاری دادوەری باڵای حکومەتی فیدراڵی عێراق، پەرلەمانی هەرێم لەکارەکانی دەرچوو، بەدوایدا هەڵوەشانەوەی کارەکانی ئەنجومەنی پارێزگا پەسەندکرا، ئەمە سەرەتایەکە بۆ هاتنە خوارەوەی هێمای سەروەری سیاسی حکومەتی هەرێم و بێ ئیعتبارکردنی، ئەم دیاردەیەش ئەو وێنەیە نیشان ئەدات کە هەر لەسەرەتاوە پێکهاتنی حکومەتی هەرێم بۆ پێداویستیەکانی کارێکی دیاریکراو ڕوخسەتی پێدراوە خۆی دامەزرێنەت، کە تا پرۆسەی پێکهاتنەوەی حکومەتی عێراق بە ئەنجامێک دەگات، بارزانی و تاڵەبانیش ئەم پرۆژەیەیان قەبوڵ کردوە، بۆیە هەر لەسەرەتاوە لەحکومەتەکەیاندا بە شێوەی بەڵیندەری و کۆمپانیای بازرگانی کاریان کردوە، تا دواهەناسەی کۆتایی حکومەتەکەشیان کۆڵ نادەن لە هەوڵی بازرگانی و قاچاخچێتی و تاڵانچێتی زیاتردان.
پێدەچێت لایەنە سیاسیەکانی عێراق بەتایبەتی ئەو هێزە شیعانەی باڵادەستن لە حکومەتی عێراقدا، سەبری خۆیان دەزیبێتەوەو دەرفەتی بەڕەنگاربوونەوەی حزبە کوردیەکان و ئامانجەکانیان لە ڕێگەی بەرپەرچدانەوە بە دەسەڵاتی دادوەری عێراقەوە قۆستۆتەوەو بە چەندین شێوە نیشانەیان لێدەگرنەوە، لە هەمان کاتدا لەم کارەیاندا بە هۆی زیاتر لێکترازانی بەرچاو لە بۆشایی فراوانی نێوان بارزانی و تاڵەبانی لە زۆربەی پرسەکاندا، ئەو کارەیان ئاسان تر بۆ دەچێتە بواری جێبەجێ بونەوە.
چاودێرانی سیاسی، بارودۆخی ناوچەکە لە باشیا نایخوێننەوە، واقعیەتی ڕوداوەکانیش ڕاشکاوانە هەر ئەو حاڵەتە تاریکە دەخاتە ڕوو، ئەو هەڕەشە و بەردومانانەی ڕۆژانە بە سەر شارو گوندەکانی هەرێم دووبارە دەبنەوە، ئەوە نیشان ئەدات کەس نیە و کەس نەماوە بەرگری لە هەرێم و خەڵکی کوردستان بکات، لەم کەین و بەینەشدا بارزانی و تاڵەبانی و حزبەکانیان وەک بینەرێکی بێدەسەڵات وەستاون و بەبێ ئەوەی هیچ بەڵێن و هیچ پەرچەکردارێك نیشان بدەن، ئەم بێباکی و فەرامۆشیە مانای پەسەندکردنی ئەم دۆخە نالەبارییە، بێدەسەڵاتانە لە چاوەڕوانی ئاڵوگۆڕێکدان کە چارەنوسی خۆشیان بە لێک نادرێتەوە.
لە سەرووی هەموو ئەوانەشەوە تەواوی حزبەکانی کوردستان بەجیا لەوەی بەدەست نەبوونی یەکڕیزی بڕیارو ڕێنەکەوتنەوە دەناڵێنن، تەنانەت لە کارە ئاساییەکانی ڕۆژانەشیاندا کاریگەری ئەو

ڕێنەکەوتنە بەرجەستەبێتەوە، لە هەمان کاتدا هیچ جۆرە متمانەیەک لە نێوان خۆیان و لەگەڵ هێزەکانی حکومەتی عێراقیشدا نەماوە، هیچ پابەندبونێکیان نییە تەنانەت بەو ڕێککەوتنانەی پێشوەختە لەنێوانیاندا واژۆ کراون، نابەرپرسیاریەتی و بێباکیی بە ئەنقەست، تەواو زاڵە لە بەرامبەر پێداویستی و داواکاریەکانی خەڵکدا، سێ مانگە مامەڵە بێموچەوە دەکەن، زوربەی دامودەزگاکان ئیفلیج کراون، ڕۆشنایی هیچ ئومێدێک نابینرێت.
ڕێککەوتنی بەغدا و هەولێر بۆ ناردنی مانگانە 700 ملیار دینار بۆ ماوەی سێ مانگ ناتوانێ یارمەتیدەری باشبونی دۆخی سیاسی هەرێم بێت، لەبەردەم ئەو پێشهاتو ئاڵوگۆڕانەی کەسەختتر تەحدای قەوارەی حکومەتی هەرێم دەکات و هەڕەشەیەکی مەترسیدارە لەسەر ژیان و گوزەرانی دانیشتوان. لە هەمان کاتدا ئەو دوو هەڵبژاردنەی ئەنجوومەنی پارێزگاکان و مانگی شوباتی داهاتوو بۆ هەڵبژاردنی ئەندامانی پەرلەمانی کوردستان لە دەورانێکی تەواو جیاوازی نالەباردا بەرەوڕووە ، کە ناکرێ پێشبینی جێبەجێکردنی یان شێوازی بەڕێوەبردنی بە سەلامەتی و سەرکەوتویی لێبکرێت.
لەم کەین و بەینەدا هێزە شیعەکان و کوتلەکانیان توانیان سەرکەوتن بەسەر حزبە سوننەکان و حزبە کوردیەکاندا بەدەست بهێنن، تا ئەو ئاستەی لە یەکلایی کردنەوەی دەسەڵات لە حکومەتی عێراقدا بەهەر دوبەرکی و سەختیەک کە هێزەکانی خۆیانی گرتبوەوە، بەڵام “چوارچێوەی هەماهەنگی” باڵادەستی خۆی وەک کتلەیەکی شیعە لە حکومەتی عێراقدا سەلماندوە، لە هەموو لایەکەوە لە هەوڵی پێکهاتەی بە ناوەندگیری کردنەوەی سەرتاسەری حکومەتی عێراقدایە و راگەیاندنی کۆتایی عێراقی فیدراڵە، هەر ئەم ئاراستەیەش لەگەڵ هاوکاتی ئەو دۆخە نالەبارەی لە ناوچەکەدا وێنا دەکرێت، کەفشارێکی زیاترو مەترسیدارترە لەسەر حکومەتی هەرێم و پێگەی بارزانی. کاریگەری زیاتری ئەم توندپێچیەی ئێستا لە سەر دۆخی پەیوەندی حکومەتی هەرێم و حکومەتی عێراق، کۆماری ئیسلامی ئێران بە ئاشکرا لە مەیداندایەو بەویست و پێداویستی و نەخشەکانی یاری بە دۆخەکە دەکات.
ئەو جیاوازیەی لە نێو ماڵی لایەنە کوردیەکان و ماڵی لایەنە سوننەکاندا هەیە لە هەمان کاتدا لەنێو ماڵی هێزە شیعەکانیشدا جیاوازی گەورەی سیاسی و مەزهەبی هەیە، بەڵام بە حکومی ئەوەی چوارچێوەی هەماهەنگی تاڕادەیەک ڕەوتی ڕوداوەکانی لەڕێگەی جێگیربونی دەسەڵاتی سیاسیەوە هاتەتە دەست و خاوەن پشتیوانی کۆماری ئیسلامی و بێدەنگی دەوڵەتی ئەمریکایە، بەخێرایی ئەو جیاوازیانە کۆنتڕۆڵ دەکرێت و پەرەسەندنەکەی دەوەستێنن. هەرچەندە

جیاوازیی نێوان موقتەدا سەدرو نووری مالیکی و چوارچێوەی هەمەئاهەنگی چەند گەورە و فراوان بن، بەڵام لە کۆتایدا بە یەک ئامانج یەکدەگرنەوە، ئەویش پێداگری و درێژەدان بە دەسەڵاتی شیعەیە لە عێراقدا.

سەرەڕای سەرکەوتنی سەدر لە هەڵبژاردنەکانی پەرلەماندا و چونە ناو هاوپەیمانی سێ قوڵی لەگەڵ بارزانی و سوننەکاندا، بەڵام بە ئاسانی پشتگوێی خستن وهاوپەیمانییەکەی بەجێهێشت و بە ئاسودەیی لە پرۆسەی سیاسی کشایەوەو مەیدانەکەی ڕادەستی چوارچێوەی هەماهەنگی کرد، کە مالکی ڕۆڵی سەرەکی تیا دەبینێت، بەم شێوەیە لایەنە شیعەکان دەستیان کرد بە دەستبەسەرداگرتنی دەستەجەمعی دامەزراوەکانی دەوڵەتدا، ئەو نەخشانەی بە جێگیرکردنی ناوەندگیری حکومەتی عێراق لە بەرنامەیاندایە، کاری لەسەر دەکەن.

لە نێو واقعیەتی ئەم ئالوگۆڕانەی ناوچەکە و کێشمەکێشی ئێستای نێوان هێزە میلیشیاکانی عێراق و کوردستاندا، هاوسەنگی هێز بەجۆریك بە قازانجی چوارچێوە هەماهەنگی گوڕاوە، کە بارزانی و تاڵەبانی و تەواوی حزبەکانی بزوتنەوەی کوردایەتی و بە لایەنە ئیسلامیەکانیشەوە، دەرگیری سەرلەشێواوی و بنبەستێک هاتون، کە بە خۆشیان نازانن هەڵوەشانەوەی ئەزمونەکەیان لە بەردەم چ جۆرە کارەساتێکدا بەرەوڕوویان دەکاتەوە، یان ئەتوانین بە جۆرێکی تر بڵێین، کۆتایی ئەم شانەی ئەزمونە بەو تراژیدیایە پەردەکەی دادەدرێتەوە، کە دوای سی ساڵ لە خزمەتکردن و ملکەچی و سەرشۆڕی بە بەرژوەندی و سیاسەتەکانی ئەمریکا و تورکیا و ئێران…بەبێ ئەوەی هیچ پەیمان و واژەی ڕێکەوتنێکی تۆمارکراویان هەبێت، لەبەردەم ئایندەی جێکەوتنی قەوارەی حکومەتی عێراقدا، بارزانی و تاڵەبانی ماڵئاواییان لێدەکرێت، گەر پێویست کات، لە باشترین حاڵەتدا ئەرکێکی سوکترو ڕیسواتریان پێدەسپێرن.

ئەم ئاراستەیە لەگەڵ خۆیدا بەگشتی کەمکردنەوەی شان وشەوکەتی بزوتنەوەی کوردایەتی لە تەواوی کوردستاندا هەڵدەگرێت و هەناسەی بەرگریان بەرتەسک دەکاتەوە، بۆیە پێویست دەکات بەرەی ڕادیکاڵ و ئینسان دۆست و ئازادیخوازو کۆمۆنستەکان لە عێراق و کوردستان بە گوڕو تینێکی شۆڕشگێڕانەوە، هاوشان و بە ڕابەریکردنی ناڕەزایەتییە جەماوەریەکان بەر بە کارەساتی شکستەکانی بزوتنەوەی کوردایەتی و ئیسلامی سیاسی و باڵادەستی شیعەگەرا بگرن.